

ประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลัก
พุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี
THE EFFECTIVENESS OF NATURAL RESOURCES AND ENVIRONMENTAL
CONSERVATION MANAGEMENT ACCORDING TO BUDDHADHAMMA OF THE
MUNICIPALITIES IN NONTHABURI PROVINCE

สุวิทย์ สอนจันทร์* อิติวุฒิ หมั่นมี** บุษกร วัฒนบุตร***

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี และ 3. เพื่อเสนอรูปแบบประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.989 เก็บข้อมูลด้วยตัวเองกับกลุ่มตัวอย่าง 400 คน จากประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล 17 แห่ง ในจังหวัดนนทบุรี ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 22 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง และจากผู้มีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการดูแลรักษาที่สาธารณะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบำรุงรักษาป่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า การบริหารงานของเทศบาล ส่งผลต่อประสิทธิผลการ

* หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี พบว่าค่า R Square เท่ากับ .713 หมายความว่า ตัวแปรต้นทั้ง 8 ตัว มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม มีความสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ในระดับร้อยละ 71.30 พบว่าค่า Sig. เท่ากับ 0.01 มีนัยสำคัญทางสถิติ และหลักพุทธธรรม (หลักสัปปุริสธรรม 7) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี พบว่าค่า R Square เท่ากับ .738 หมายความว่า ตัวแปรต้นทั้ง 8 ตัว ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม มีความสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ในร้อยละ 73.80 พบว่าค่า Sig. เท่ากับ 0.01 มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. รูปแบบการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาป่าของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ต้องปรับไปตามโครงสร้างของเมือง ควรมีการรณรงค์ส่งเสริมให้มีการปลูกไม้ยืนต้น บริเวณริมถนนทั้งสองข้าง และสร้างสวนสาธารณะเพิ่มมากขึ้น เพื่อทดแทนป่าไม้ตามธรรมชาติ 2) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษ เทศบาลต้องเน้นใน 3 เรื่อง เรื่องขยะมูลฝอย เรื่องมลพิษทางอากาศ และ เรื่องมลพิษทางน้ำ 3) ด้านการดูแลรักษาที่สาธารณะเทศบาลควรใช้ประโยชน์จากที่ดินให้มาก เช่น เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้มากขึ้น โดยการจัดสร้างสวนสาธารณะขนาดเล็ก ในชุมชนต่างๆ ให้มากขึ้น

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1.To study the effectiveness of natural resources and environmental conservation management of the municipalities in Nonthaburi Province. 2. To study the factors that affected the effectiveness of natural resources and environmental conservation management of the municipalities in Nonthaburi Province and 3. To propose a model of effectiveness of natural resources and conservation management according to Buddhadhamma of the municipalities in Nonthaburi Province.

Methodology was the mixed methods between the quantitative and qualitative researches. The quantitative research collected data by questionnaires with total confidence value of 0.989. from 400 samples, accidental sampling, who were 18 ears up who lived in 17 municipalities in Nonthaburi province and analyzed data with statistic package :frequency, percentage, average, standard deviation and multiple regression. The qualitative research collected data from 22 key informants with structured in -depth-interview and 9 participants in focus group discussion and analyzed data by descriptive interpretation.

Findings were as follows:

1. The effectiveness of management and conservation of natural resources and environment of the municipalities in Nonthaburi province, by overall, was moderate, ($\bar{X} = 3.39$). Each areas of effectiveness were that; Public place maintenance was at high level($\bar{X} = 3.60$). Environmental, pollutions, natural resources and forest conservation maintenance was at moderate level.

2. Factors affected the management effectiveness in natural resources and environment conservation of the municipalities in Nonthaburi Province were that the administration of the municipality affected the effectiveness of the management of natural resources and environment in the municipalities in Nonthaburi Province. Findings were that value R Square was equal to .713 indicating that the 8 independent variables correlated with the dependent variables at 73.80 percents with the significant value set at 0.01, accepting hypothesis.

3. The model of effectiveness of management of natural resources and environment conservation of municipalities in Nonthaburi province was that: 1) Natural resources conservation and forest protection and maintenance of municipality in Nonthaburi province must be adapted to suit the structural of the city. There should be a campaign to promote the planting of perennials along both sides of roads and build more public parks to replace the old and decayed natural forests. 2) Environmental and pollution management; municipalities must focus on 3 issues; the solid waste, the air and water pollution . 3) Public places care-taking; municipalities should add more values to the public places such as expanding green areas by building mini public parks in more communities.

1. บทนำ

ในประเทศที่มีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้าพัฒนาอย่างยาวนาน ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรูปแบบและประเภท ขององค์กรแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ตามขนาดและลักษณะพื้นที่ ตลอดจนความหนาแน่นของประชากร และความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจแล้ว รูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Forms of Government) ยังมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบก็也将มีความสัมพันธ์กับปัจจัยดังกล่าวข้างต้น โดย Alan Norton (Alan Norton, 1994) ได้กล่าวถึงรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ปรากฏอยู่ในประเทศต่างๆ ว่ามีอยู่ 6 รูปแบบได้แก่ 1) รูปแบบที่ประชุมเมือง (Town Meeting) 2) รูปแบบคณะกรรมการ (The Commission Form) 3) รูปแบบสภา -

นายกเทศมนตรี (The Council – Mayor Form) 4) รูปแบบนายกเทศมนตรีอ่อนแอ (The Weak - Mayor Form) 5) รูปแบบนายกเทศมนตรีเข้มแข็ง (The Strong - Mayor Form) และ 6) รูปแบบผู้จัดการ (The Manager Form)

สำหรับประเทศไทยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะใช้รูปแบบสภา-นายกเทศมนตรี (The Council - Mayor Form) ซึ่งประชาชนจะเลือกตั้งสมาชิกสภาโดยตรงเพื่อทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ ส่วนฝ่ายบริหารหรือนายกเทศมนตรีจะมาจากผู้นำเสียงข้างมากของสมาชิกสภา หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการเลือกฝ่ายบริหารทางอ้อม แต่ต่อมาในช่วงปลายปี พ.ศ. 2546 ได้มีการประกาศใช้รูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงเป็นครั้งแรก ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยทุกแบบได้ใช้รูปแบบนายกเทศมนตรีเข้มแข็ง (The Strong - Mayor Form) โดยมีนายกเทศมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดระเบียบราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอยู่ 2 ระบบคือ 1) ระบบทั่วไปที่ใช้แก่ท้องถิ่นทั่วไปซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ 3 รูปแบบคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล และ 2) ระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะท้องถิ่นบางแห่งซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ 2 รูปแบบคือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 (ราชกิจจานุเบกษา, 2534) ตามมาตรา 70 สำหรับการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล มีจุดเริ่มต้นมาจากพระประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ที่ทรงต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทนี้เป็นเวทีสำหรับประชาชนได้ฝึกฝน เรียนรู้ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา ก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์อย่างที่เป็นอยู่ ดังที่พระองค์ได้ทรงพระราชทานสัมภาษณ์แก่มหาสารนิพนธ์ นีวียอร์ค ไทมส์ ตีพิมพ์เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ.2474 มีความตอนหนึ่งว่า “เรากำลังเตรียมการออกพระราชบัญญัติขึ้นใหม่ เพื่อทดลองเกี่ยวกับสิทธิเลือกตั้ง ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ ประชาชนจะมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล... ข้าพเจ้าเห็นว่าสิทธิเลือกตั้งของประชาชนควรจะเริ่มต้นที่การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ข้าพเจ้าเชื่อว่าประชาชนควรมีสิทธิมีเสียงในกิจการท้องถิ่นก่อน เราพยายามให้การศึกษาเรื่องนี้แก่เขา ข้าพเจ้าเห็นว่าจะเป็นการผิดพลาด ถ้าเราจะมีการปกครองระบอบรัฐสภาก่อน ก่อนที่ประชาชนจะมีโอกาสเรียนรู้และมีประสบการณ์อย่างดีเกี่ยวกับสิทธิเลือกตั้งในกิจการปกครองท้องถิ่น” (พฤทธิสาธน์ ชุมพล, รศ. ม.ร.ว., 2456) ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ. 2475 โดยรัฐบาลคณะราษฎรได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบ ราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 และ ได้กำหนดให้เทศบาลเป็นองค์กรบริหารรูปแบบหนึ่งของ ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกกว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารปกครองตนเองของเทศบาลและต่อมาใน สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นใช้แทนกฎหมายเก่าทั้งหมด และได้มีการปรับปรุง แก้ไขกฎหมายเทศบาล เพื่อให้ เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลง มาจนถึงพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (ราช

กิจจานุเบกษา, 2496) แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2552) ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน เทศบาล ถือว่าเป็นหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นในเขตชุมชนที่มีความเจริญ และใช้ในการบริหารท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นใน เขตชุมชนที่มีความเจริญ และใช้ในการบริหารเมืองเป็นหลัก พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 9-11 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตั้งเทศบาลขึ้นเป็น 3 ประเภทคือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร โดยในส่วนของเทศบาลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับเมืองขนาดเล็กโดยทั่วไปมีฐานะเป็นเทศบาลตำบล โดยให้มีสภาเทศบาลซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 12 คนที่ราษฎรในเขตเทศบาลเลือกตั้งมาทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกเทศมนตรีหนึ่งคน ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของราษฎรในเขตเทศบาลทำหน้าที่ หัวหน้าฝ่ายบริหาร โดยได้มีกฎหมายต่างๆ ที่ได้บัญญัติถึงภารกิจ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของเทศบาลเอาไว้ อาทิ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2552) ส่วนที่ 1 การจัดตั้งเทศบาล มาตรา 7-13 ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ราชกิจจานุเบกษา, 2540) ตามมาตรา 78 ได้กำหนดแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในหมวด 9 การปกครองท้องถิ่นมาตรา 282 ถึงมาตรา 290 ที่ให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ ทั้งนี้ รัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมาย รวมทั้งกำหนดวิสัยทัศน์การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในหมวดที่ 3 สิทธิเสรีภาพของชาวไทย ส่วนที่ 12 เรื่องสิทธิชุมชน ตามมาตรา 66-67 ตลอดจนกฎหมายอื่นๆ ที่ให้อำนาจไว้ เป็นต้น (ราชกิจจานุเบกษา, 2550)

เทศบาล มีอำนาจหน้าที่ตามข้อบัญญัติในกฎหมาย หากพิจารณาจากขอบข่าย จะพบว่ากฎหมายได้ให้อำนาจ แก่เทศบาล ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจะดำเนินกิจกรรมหรือให้บริการสาธารณะต่างๆ ได้อย่างค่อนข้างกว้างขวาง ทั้งนี้ลักษณะของภารกิจตามกฎหมายต่างๆ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ 1) หน้าที่ๆต้องจัดทำ ซึ่งหมายถึงถึงภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำ หรือจัดให้มีขึ้นภายในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง และ 2) หน้าที่ๆอาจจะจัดทำขึ้น ซึ่งหมายถึงถึงกลุ่มภารกิจที่กฎหมายเปิดโอกาสให้กับท้องถิ่นสามารถจะดำเนินการจัดทำได้ หากท้องถิ่นมีความพร้อมและศักยภาพเพียงพอ นอกจากนี้ยังปรากฏภารกิจบางประเภทที่รัฐได้ถ่ายโอนไปยังองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในลักษณะมอบหมายให้จัดทำแทน ได้แก่ ภารกิจที่ถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐซึ่งแต่เดิมหน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดทำ แต่ได้มอบหมายโดยโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการแทน อาทิ เช่น การดำเนินการด้านการทะเบียน และสำมะโนประชากร รวมถึงด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น ปัญหาด้านการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ภารกิจหนึ่งของเทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ได้แก่ 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาป่า 2) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ และ 3) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

ในเขตเทศบาลไม่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังเป็นรูปธรรม ต้นไม้ยืนต้นในเขตเทศบาลขาดการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาที่ดี ทำให้ปริมาณต้นไม้ซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลลดลง ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะ ด้านขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลมีปริมาณมาก เทศบาลไม่สามารถกำจัดและจัดเก็บได้อย่างทั่วถึงทำให้มีขยะตกค้างจำนวนมาก เป็นสาเหตุทำให้เกิดมลพิษเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค ปัญหาน้ำเน่าเสียในแม่น้ำและคลองสาธารณะ ปัญหามลพิษทางอากาศจากการปล่อยควันเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและการจราจร ปัญหามลพิษทางเสียงที่เกิดจากยานพาหนะและการจราจรที่คับคั่งในเขตเมือง พื้นที่สาธารณะประโยชน์ขาดการควบคุมการใช้ประโยชน์และการดูแลรักษา ทำให้เกิดการบุกรุกสร้างที่อยู่อาศัยในที่สาธารณะประโยชน์ เช่น ที่ตามริมตลิ่งลำคลองสาธารณะประโยชน์และริมถนนมีการสร้างเพิงพักอาศัยหรือเพื่อประกอบธุรกิจการค้าเป็นต้น จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในเขตรับผิดชอบของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี จึงเป็นแรงบันดาลใจทำให้อยากศึกษา ถึงสาเหตุของการเกิดปัญหาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลจังหวัดนนทบุรี และแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวให้มีประสิทธิผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยใช้หลักพุทธธรรมเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาดังกล่าวในเขตเทศบาลจังหวัดนนทบุรี

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี
- 2.2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี
- 2.3. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไว้ดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

หลักการจัดการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ใน 3 ด้าน คือ 1. การบริหารงานของเทศบาล 2. หลักพุทธธรรม (หลักสัปปุริสธรรม 7) ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

1. การบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี 2. หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3. ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย

3.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาป่า

3.2 การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษ

3.3 การดูแลรักษาที่สาธารณะ

3.3 ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาในเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 18 ท่าน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี” การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณก่อนแล้วจึงทำการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1.1 วิจัยเชิงปริมาณ การใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้คำถาม (Questionnaire) เพื่อการวิจัยปลายปิดและปลายเปิด จำนวน 73 ข้อ แจกแบบสอบถามโดยสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) แต่ละข้อจะมีมาตรา (scale) ให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3.1.2 วิจัยเชิงคุณภาพ

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep Interview) กับ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant Interview) ด้วยการบันทึกและเก็บข้อมูล โดยการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. สรุปผลการศึกษาประสิทธิภาพผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นประชาชนมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาล ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป และอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรีทั้ง 17 แห่ง จำนวน 400 คน

(2) กลุ่มประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หมายถึง พระสงฆ์ผู้รู้หลักธรรมะในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติตามหลักพุทธธรรมและการประยุกต์ใช้หลักธรรมดังกล่าว ผู้บริหารของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี นักวิชาการ, เจ้าหน้าที่ภาครัฐ, ผู้นำท้องถิ่น, และประชาชนชาวบ้าน, ที่เกี่ยวข้องหรือมีความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จากการสัมภาษณ์ 22 รูป/คน

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นหลัก โดยการดำเนินการขั้นแรก คือ นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ จำนวน 400 ชุด นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสำรวจ (Editing) แล้วดำเนินการลงรหัสตามคู่มือการลงรหัส (Code Book) หลังจากนั้นได้มีการตรวจสอบแบบสำรวจเพื่อความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงดำเนินการถ่ายรหัสดังกล่าวลงในแบบฟอร์มถ่ายข้อมูล (Transfer Sheet) บรรจุข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

1) สถิติอ้างอิง (Inference Statistic) ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้เพื่อศึกษาวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน กับประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี

2) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของแบบสอบถามตอนที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยสถิติพื้นฐาน (Basic Statistics) เพื่ออธิบายลักษณะกลุ่มตัวอย่าง โดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

3) วิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 73 ข้อ โดยใช้มาตราประมาณค่า (rating scale) ตามแบบของ Likert แต่ละข้อจะมีมาตรา (Scale) ให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และ เห็นด้วยน้อยที่สุด ตามลำดับ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้จะวิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.(Standard Deviation)

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล
- 2) นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความเพื่อง่ายต่อการแยกประเด็น
- 3) ทำการวิเคราะห์และจัดแยกประเด็นตามกลุ่มของข้อมูล
- 4) ตีความข้อมูลที่ได้โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์
- 5) สรุปข้อมูลที่ได้ และนำไปเปรียบเทียบที่ประเด็นระหว่างผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่ม
- 6) อภิปรายผลข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปรวบยอด และข้อเสนอแนะ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ที่ผ่านการบันทึกข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลย่อยๆ ในแต่ละประเด็นที่สำคัญ และเขียนบันทึกรายละเอียดเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์และการเสวนากลุ่มแต่ละครั้ง ตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) พิจารณาจาก เวลา สถานที่ และบุคคล ร่วมกับการตรวจสอบ แบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) พร้อมการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาข้อสรุปแบบอุปนัยอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์ส่วนประกอบอย่างมีเหตุผล โดยอิงกรอบแนวคิดและทฤษฎีและดูความเชื่อมโยงในเชิงปริมาณ แล้วนำมาเขียนบรรยายในเชิงพรรณนา (สุภางค์ จันทวานิช, 2552)

5. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี มีการสรุปตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงปริมาณนั้นได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเทศบาลจังหวัดนนทบุรี 17 แห่ง จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 3 ด้าน 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติการคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาป่า 2) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ 3) การดูแลรักษาที่สาธารณะ และ หลักพุทธธรรม (หลักสัปปริสธรรม 7) ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางด้านสังคมศาสตร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติที่ใช้คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปร ปัจจัยส่วนบุคคลจากผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 มีอายุระหว่าง 50 – 60 ปี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 182 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.50 อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลามากกว่า 10 ปี จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 60.20 และมีอาชีพรับจ้าง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.30

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี พบว่าด้านการบริหารงานของเทศบาล มีค่าประสิทธิผล โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ 1) เทศบาลมีการวางแผน กำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.40 2) เทศบาลของท่านทำงานบรรลุเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.39 3) เทศบาลมีการจัดองค์กร กำหนด โครงสร้าง หน่วยงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.33 4) เทศบาลมีการกำกับดูแล ควบคุมคุณภาพการปฏิบัติงานด้าน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในองค์กร ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.33 5) เทศบาลของท่านมีผลงานที่เป็นต้นแบบต่อสังคมได้ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.31 6) เทศบาลจัดการอบรมให้สมาชิกของชุมชนได้เรียนรู้ ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.15 7) ท่านรับรู้นโยบายและแผนงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.10 8) ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนงาน ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.09 9) ท่านเข้าร่วมกิจกรรมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับชุมชนเสมอ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.07 10) ชุมชนของท่านได้รับงบประมาณสนับสนุนด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมหรือไม่ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.06 11) ท่านมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนานโยบายด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.04 น้อยที่สุด คือ 12) เทศบาลมีหลักสูตรการอบรมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.02 ซึ่งมีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบำรุงรักษาป่า พบว่าประสิทธิผล ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบำรุงรักษาป่าของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เทศบาลมีการควบคุมอค์คิภัยในเขตเทศบาล ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.52 น้อยที่สุด คือ มีการประกาศเขตอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และมีหน่วยงานพัฒนาป่าไม้ชุมชน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.96

4 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ พบว่าประสิทธิผล ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ ของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เทศบาลมีแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ และเทศบาลมีการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลภายในชุมชนอย่างทั่วถึง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.57 น้อยที่สุด คือ เทศบาลมีการ ติดตามตรวจสอบเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและมลพิษ เช่น ตรวจสอบคุณภาพอากาศ คุณภาพน้ำและมลภาวะเสียง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.33

5. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น ด้านการจัดการดูแลที่สาธารณะ พบว่าประสิทธิผล ด้านการจัดการดูแลที่สาธารณะ ของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เทศบาลมีป้ายบอกชื่อสถานที่สำคัญ ถนน ซอย และ ป้ายจราจร ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.84 น้อยที่สุด คือ เทศบาลมีการจัดสร้างสวนสาธารณะให้บริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.38

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรม (หลักสี่ปฐิธรรม 7) เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) หลักสี่ปฐิธรรม 7 ด้านการบริหารงานของเทศบาล
- 2) หลักสี่ปฐิธรรม 7 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบำรุงรักษาป่า
- 3) หลักสี่ปฐิธรรม 7 ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ
- 4) หลักสี่ปฐิธรรม 7 ด้านการดูแลรักษาที่สาธารณะ

พบว่าค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของหลักสี่ปฐิธรรม 7 ที่ประยุกต์ใช้ในเทศบาลจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.38 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักพุทธธรรม ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.45 น้อยที่สุดได้แก่ หลักพุทธธรรม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบำรุงรักษาป่า ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.31 ซึ่งในหัวข้อต่อไปนี้จะแสดงผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้าน ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์หลักสี่ปฐิธรรม 7 ด้านการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กาลัญญตา หรือ รู้จักเวลาทำงานสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.41 น้อยที่สุดคือ อัตตัญญตา หรือ รู้จักตนเอง ผู้รับผิดชอบพัฒนา/ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอยอมรับในความผิดพลาด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.29

2) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์หลักสี่ปฐิฐธรรม 7 ด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบำรุงรักษาป่าของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปริสัณญดา หรือ รุ้ชุมชน มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เป็นผู้นำในการสร้างอาชีพ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.38 น้อยที่สุดคือ กาลัณญดา หรือ รุ้จักเวลา เป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.26

3) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์หลักสี่ปฐิฐธรรม 7 ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ พบว่า โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปริสัณญดา หรือ รุ้ชุมชน เป็นผู้นำ ในการปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และบุคคลัณญดา หรือ รุ้จักบุคคล ผู้รับผิดชอบงาน สร้างขวัญ กำลังใจ และเป็น กัลยาณมิตรต่อให้เพื่อนร่วมงาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.49 น้อยที่สุดคือ มัตตัญญดา หรือ รุ้จักประมาณ ผู้รับผิดชอบมีความยืดหยุ่นในการทำงาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.39

4) การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์หลักสี่ปฐิฐธรรม 7 ด้านการ จัดการดูแลที่สาธารณะของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อตตัญญดา หรือ รุ้จักตน ผู้รับผิดชอบมีความกระตือรือร้น/ขยันอดทน อุทิศเวลาให้แก่งาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.44 น้อยที่สุดคือ บุคคลัณญดา หรือ รุ้จักบุคคล ผู้รับผิดชอบมีความสามารถในการจูงใจคน อยู่ในระดับ ต่ำ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.39

6. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลในการบริหารงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี จะมีประโยชน์อย่างมากต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจังหวัดนนทบุรี ตลอดจนเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาตัวเองของปัจเจก สาเหตุต่างๆ ที่คาดว่าน่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี และเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างประสิทธิผลในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีประเด็นนำเสนออภิปราย ผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการประยุกต์หลักพุทธธรรม (หลักสี่ปฐิฐธรรม 7) เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี

พบว่าค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของหลักสี่ปฐิฐธรรม 7 ที่ประยุกต์ใช้ในเทศบาลจังหวัดนนทบุรี

โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักพุทธธรรม ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.45 น้อยที่สุด ได้แก่ หลักพุทธธรรม ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและบำรุงรักษาป่า ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.31 สอดคล้องกับ อภิชาติ พานสุวรรณ (อภิชาติ พานสุวรรณ, 2557)

ในงานวิจัยเรื่อง “ การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หลักพุทธธรรม ทฤษฎีผู้นำ ทฤษฎีการพัฒนาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำชุมชนในเขตเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าหลักพุทธธรรม ทฤษฎีผู้นำ ทฤษฎีการพัฒนาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำชุมชนในเขตเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้นำชุมชนควรเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเฉพาะ 3 ด้าน คือ 1) มัตตัญญูตาหรือรู้ตน คือมีคุณธรรม จริยธรรม มีอุดมการณ์เชื่อมั่นในตนเองมีความกระตือรือร้น ขยันอดทน อุทิศเวลาให้แก่งาน พัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบ ยอมรับความผิดพลาด มีวินัยในตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชุมชน 2) ปุคคลปโรปรัญญูตาหรือรู้จักบุคคล คือรู้จักเลือกใช้คนให้เหมาะกับงาน สนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นกัลยาณมิตรต่อเพื่อนร่วมงาน มีความสามารถในการจูงใจคน สร้างขวัญกำลังใจให้เพื่อนร่วมงาน 3) ปริสัญญูตาหรือรู้ชุมชน คือ มีความรักในชุมชนที่อาศัย รู้ความต้องการของคนในชุมชน รู้วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เป็นผู้นำในการปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวิถีชีวิตชุมชน และสอดคล้องกับ ปกรณ์ มหากันธา ได้วิจัยเรื่องรูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดทุกรายการเรียงตามลำดับ

ดังนี้ 1) การบริหารเงินงบประมาณได้อย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.94) 2) การเข้าใจในระเบียบข้อกฎหมายขององค์กร (ค่าเฉลี่ย 3.89) 3) การใช้ความรอบคอบในการพิจารณางาน (ค่าเฉลี่ย 3.86) 4) การใช้จ่ายงบประมาณตามระเบียบการเงินการคลัง (ค่าเฉลี่ย 3.84) 5) การลงโทษเมื่อเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ (ค่าเฉลี่ย 3.83) 6) การมอบหมายงานเหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.80) 7) การทำประโยชน์แก่สังคมได้อย่างทั่วถึง (ค่าเฉลี่ย 3.77) 8) การรู้จักบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.74) (ปกรณ์ มหากันธา, 2557)

7. ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรีให้มีคุณภาพมากขึ้น และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ดังนั้นผู้วิจัย

จึงเห็นควรเสนอแนะโดยแบ่งออกเป็น 2 ด้านได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาล ควรปรับปรุงยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการต่างๆ ให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย โดยมุ่งเน้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ให้เป็นรูปธรรม ทั้ง 4 ด้าน คือ (1) ด้านการบริหารงานของเทศบาล (2) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบำรุงรักษาป่า (3) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่างๆ และ (4) ด้านการจัดการดูแลที่สาธารณะ

2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาล ควรปรับปรุงยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการร่วม แบบบูรณาการกับหน่วยอื่นๆ ในการแก้ปัญหาด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดนนทบุรี เช่น กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรมควบคุมมลพิษ, สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนนทบุรี โดยจัดทำความร่วมมือข้อตกลงกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในการจัดฝึกอบรมให้ จัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุน ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนในชุมชนต่างๆ ตลอดจนนักเรียน นิสิต นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ปลุกฝังสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับแนวคิดและการดำรงชีวิตประจำวัน

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. เทศบาลในจังหวัดนนทบุรีทุกระดับ ทั้งเทศบาลนคร เทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล ควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมและการฝึกอบรมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ ทุกปีงบประมาณ เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่ ประชาชนในชุมชนต่างๆ ตลอดจนนักเรียน นิสิต นักศึกษา เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ดี มีประโยชน์มาประยุกต์ใช้ เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับแนวคิดและวิถีการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนนทบุรี

2. เทศบาลควรดำเนินการแก้ปัญหาด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ตามแนวนโยบายประชารัฐ โดยใช้หลักการ **บ ว ร** และดำเนินการด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษ กำจัดขยะในชุมชน โดยร่วมโครงการจังหวัดสะอาดด้วยหลักการ 3Rs-ประชารัฐ

3. เทศบาลควรทำหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และประสานความร่วมมือกับหน่วยราชการต่างๆ วัด โรงเรียน โบสถ์ มัสยิด และ ศาสนสถานอื่นๆ ที่มีที่สาธารณะประโยชน์อยู่ในเขตเทศบาล จัดตั้งเป็นเขตอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาประสิทธิผลด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล ในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร นำไปสู่การประยุกต์ใช้ หรือการกำหนดนโยบายใหม่ที่เป็นรูปธรรม
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อนโยบายด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านต่างๆ ทั้งทางบวกและทางลบ เพื่อหาทางป้องกันการเกิดปัญหาต่างๆ ในการบริหารงานของเทศบาล
3. ควรมีการศึกษาวิจัยหลักพุทธธรรมอื่นๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานของเทศบาลให้ดียิ่งขึ้น เป็นการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับศาสตร์สมัยใหม่ให้ทันสมัยตลอดเวลา

บรรณานุกรม

- ปกรณ์ มหากันธา. (ตุลาคม 2556-มีนาคม 2557). “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”. วารสารราชภัฏเชียงใหม่, 15(1): 124-136.
- พฤทธิสาณ ชุมพล.รศ. ม.ร.ว.. (พฤษภาคม 2456) “พระปกเกล้าฯ พระราชทานสัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์อเมริกัน”. จดหมายข่าวสถานบันพระปกเกล้า.14: 5 .
- ราชกิจจานุเบกษา. (17 กุมภาพันธ์ 2496). พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496. เล่มที่ 70 ตอนที่ 14 ก.
- _____. (4 กันยายน 2534). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534. เล่มที่ 108 ตอนที่ 156.
- (11 ตุลาคม 2540). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. เล่มที่ 114 ตอนที่ 55 ก.
- _____. (24 สิงหาคม 2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก.
- สุภางค์ จันทวานิช.(2552). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชาติ พานสุวรรณ. (2557). “การพัฒนาคุณลักษณะผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Alan Norton. (1994). International Handbook of Local and Regional Government: A Comparative Analysis of Advance Democracies. Vermont: Edward Elgar.

